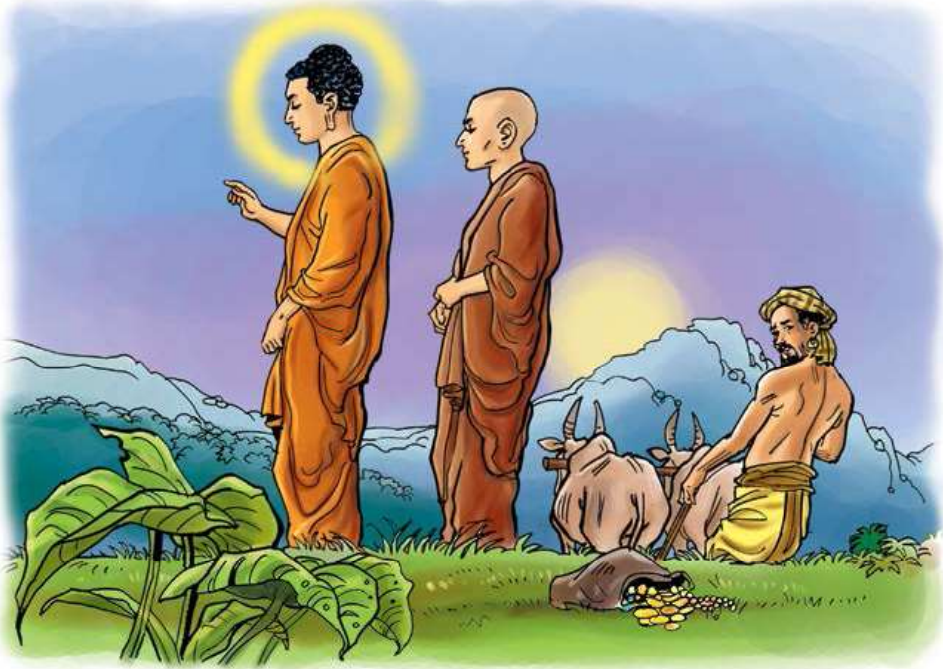

සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කරමු

“සැවැත් නුවරට නුදුරු පෙදෙසෙක එක් ගොවියෙක් දිනක් කුඹුරු වැඩ කළේ ය. එදිනට පෙරදින රාත්‍රී භොරු රංචුවක් සැවැත් නුවර පොහොසත් ගෙයකට ඇතුළු වී රන්රුවන් ආහරණ හා දහසින් බැඳී පියල්ලක් ද ගෙන පැන ගොස් ඒ කුඹුරට ඇතුළු ව, බෙදා ගන්නා විට හදිසියේ හයක් ඇති වී දහසින් බැඳී පියල්ල අමතක ව, අනෙක් බෙදාගත් වස්තුවක් රැගෙන පැන ගියහ. එදින අලුයම බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොව බලන කල මේ අහිංසක ගොවියා වැටෙන අමාරුව දැක, ඔහු කෙරෙහි කරුණාව යොදවා, අනඳ මහතෙරුන් ද කැඳවා ගෙන එම කුඹුරට වැඩියහ. ගොවියා බුදුරදුන් දැක ළඟට අවුත් වැඳ නැවත සී සැමෙහි යෙදුණේ ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ කුඹුරේ පසෙක තිබුණු, එතෙක් ගොවියා නුදුටු දහසින් බැඳී පියල්ල දැක අනඳ තෙරුන් අමතා ඒ දෙසට අත දිගු කොට, “ආනන්දය, සර්පයා දුටුවෙහිද?”යි ඇසූහ. “එසේ ය දුටුවෙමි”යි අනඳ තෙරහු පිළිතුරු දුන්හ. මෙය අසා සිටි ගොවියා බුදුරදුන් හා අනඳ තෙරුන් කුඹුර පසු කොට වැඩිය කල්හි සර්පයා මරා දමමිසි කෙවිටක් ගෙන ළඟට ගිය විට සර්පයකු නො ව රන් පියල්ල දැක, එය රැගෙන වේල්ල මත තබා සී සාන්තට පටන් ගත්තේ ය.

පෙර දින රාත්‍රී කළ භොරකම ගැන පසු දින නගරය පුරා ආරංචි විය. රාජ පුරුෂයන් මේ සොරකම ගැන සොයන විට කුඹුරේ වේල්ල මත තුඩුණු රන් පියල්ල හමු විය. ඔවුහු ඔහු අල්ලාගෙන රජු වෙත ගෙන ගියහ. රජු නඩුව නොඅසා ම ඔහුට වද දී මරන්ට නියම කළේ ය. රාජපුරුෂයන් ඔහුට වද දීදී ගෙන යන විට “ආනන්දයෙනි, සර්පයා දුටුවෙහි ද? ආනන්දයෙනි, සර්පයා දුටුවෙහි ද? ‘එසේ ය දුටුවෙමි, එසේ ය දුටුවෙමි’ යි කියමින් ගොවියා හඬන්ට විය. ඒ ඇසූ රාජ පුරුෂයෝ එසේ කීමට හේතු විමසා දැන සියලු පුවත් රජුට දැන්වූහ. රජු ගොවියා ආපසු ගෙන්වා ගෙන, බුදුරදුන් ළඟට කැඳවා ගෙන ගොස් ඔහු කී තොරතුරු සැලකර සිටියේ ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ තමන් වහන්සේ අනද කෙරුන් සමග මේ ගොවියා සීසාන කුඹුර ළඟට වැඩම කළ බවත්, දහසින් බැඳී පියල්ල දැක එය සර්පයෙකැයි වදාල බවත්, එසේ නොවැඩියේ නම් ඔහු තමන් වහන්සේ වෙතට කැඳවා ගෙන එනු වෙනුවට, මරා දමන බවත් පවසමින් ඔහුගේ නිර්දෝශී බව තහවුරු කළහ.

බෞද්ධ ගිහියකු විසින් නීති රැකිය යුතු ශීලය, නිත්‍ය ශීලය, ගේහසික ශීලය හෙවත් පඤ්ච ශීලයයි. එහි පළමු ශික්ෂාව ‘පණ ඇති සතුන් මැරීමෙන් වැළකීම’ ය. මෙයින් පෙනෙන්නේ බෞද්ධයකු තුළ මූලික වශයෙන් තිබිය යුතු ගුණය අවිහිංසාවාදීත්වය බව ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ හැම ආකාරයක ම හිංසාව හෙළා දැක්කාහ. මිනිසුන්ට පමණක් නොව සියලු සතුන්ට ම මෙමත්‍රිය දක්වන ලෙස දේශනා කළහ. පරපණ නැසීමෙන් තොරව දඬු මුගුරු අවි ආයුධ පසෙකින් තබා සියලු ප්‍රාණීන්ට හිතවත් ව සානුකම්පිත ව ක්‍රියා කිරීමට උපදෙස් දුන්හ.

සබ්බේ තසන්ති දණ්ඩස්ස - සබ්බේ භායන්ති මච්චනෝ
අත්තානං උපමං කත්වා - න භනෙය්‍ය න ඝාතයේ.

සියල්ලෝ දඬුවමට භය වෙත්. සියල්ලෝ මරණයට බිය වෙත්. තමාත් දඬුවමට හා මරණයට බිය බැවින් තමා ම උපමා කොට සිතා අනුන් නො නැසිය යුතු ය. නො මැරවිය යුතු ය.

ප්‍රාණ ඝාතනය මෙන් ම හිංසනය නිසා ද පුද්ගලයාට විදීමට සිදුවන දුක් විපාක බුදු දහම අපට පැහැදිලි කර දෙයි. එම නිසා පාසල් අවධියෙහි දී ම හිංසනයෙන්, ඝාතනයෙන් වැළකී සියලු සත්ත්වයින්ට මෙමත්‍රී කරුණා දැක්වීමට අපි අදිටන් කොට ගනිමු. එම අධීෂ්ඨානය අප ම උපමා කොට ගෙන පුරුදු පුහුණු කරමු.

සබ්බේ තසන්ති දණ්ඩස්ස - සබ්බේසං ජීවිතං පියං
අත්තානං උපමං කත්වා - න භනෙය්‍ය න සාතයෙ

‘සියලු දෙන ම දඬුවමට තැති ගනිත්. සියල්ලන්ට ම ජීවිතය ප්‍රිය ය. ඒ නිසා තමා උපමා කොට සිතා අනුන් නො නැසිය යුතු ය. නොනැස්සවිය යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළහ.

“යමකු පරපණ නසන්නේ නම් එය හේතු කොට ගෙන මේ ජීවිතයේ දී භය හා වෛරය ඇති කර ගනියි. වෛතසික වශයෙන් දුක් දොම්නස් වින්දනය කරයි. ප්‍රාණසාතයෙන් වෙන්වුණ පුද්ගලයාට ඒ භය, වෛරය සංසිඳුණේ වෙයි.” යනුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළහ.

කවර කරුණක් මුල් කොට ගෙන වුව ද සිදුවන සත්ත්ව සාතනය, හිංසනය බුදු දහම අනුමත නොකරයි. එදා බ්‍රාහ්මණයන් විසින් සිය දහස් ගණන් තිරිසන් සතුන් මෙන් ම මිනිසුන් ද අමානුෂික ව සාතනය කරමින් බිලි පූජා පවත්වන ලදී. එහි දී සත්ත්ව සාතනය, හිංසනය පමණක් නොව වන විනාශය ද සිදුවිය. යාග භූමිය සකස් කිරීමේ දී විශාල වශයෙන් වෘක්ෂලතාවෝ විනාශයට පත් වෙති. මේ නිසා යාගය වනාහි හිංසාවාදී ය; පීඩාකාරී ය. උත්තරීතර වූ මානව ගුණ ධර්ම හා වටිනා සම්පත් ද විනාශ කරන දුර්දාන්ත වූ නිෂ්ඵල ක්‍රියාවක් ලෙස යාගය බුදු දහමෙහි හඳුන්වා දී තිබේ.

සූත්‍ර දේශනාවල බ්‍රාහ්මණ යාගය ප්‍රතික්ෂේප කොට තිබේ. යාගය වෙනුවට බුදු දහම ආදේශ කරන්නේ, දානයයි. එමගින් ජීව අජීව පරිසරයට හානි වන්නේ නැත. ප්‍රචණ්ඩත්වය නොමැත. හිංසනය, පීඩනය වෙනුවට එහි ඇත්තේ, දයාව, කරුණාව, අනුකම්පාව වැනි මානව ගුණ ධර්ම ය. දන් දෙන්නාට මෙන් ම ලබන්නාට ද සිදුවන්නේ සෙතකි.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අනුශාසනය ලෝකයේ ඕනෑ ම රටක ඕනෑ ම වැසියකුට පිළිපැදිය හැක්කකි. උන් වහන්සේ සතුරු-මිතුරු, ලොකු-කුඩා, අඳුනන-නාඳුනන, දුටු-නුදුටු හැම සතකුගේ ම ජීවිතය, ප්‍රාණය ඒ සතාට ප්‍රිය බව ඉගැන්වූහ. මෙමඟි කිරීමේ දී හැම තරාතිරමක ම, හැම සතකු ම, අඩංගු වනු සඳහා, ‘මාගේ මෙමත්‍රිය පා නැති, නයි පිඹුරු - පොළොං ආදී දීර්ඝ ජාතීන්හට ය. මාගේ මෙමත්‍රිය දෙපා ඇත්තන්හට ය. මා ගේ මෙමත්‍රිය සිවුපා ඇත්තන්හට ය. මා ගේ මෙමත්‍රිය පත්තෑ, ආදී බොහෝ පා ඇත්තන්හට ය.’ ‘හැම සත්ත්වයෝ ද, හැම ප්‍රාණීහු ද, හැම භූතයෝ ද යන මේ හැම දෙන ම යහපතක් ම දකිත්වා! මොවුන් කෙරෙන් කිසිවකු කරාත් දුකක් නො පැමිණෙත්වා!’ මෙසේ සියලු සතුන්ගේ ම ජීවත්වීමේ අයිතිය පිළි ගනිමින් හිතමිතුරු ආකල්පයකින් ක්‍රියා කිරීම මෙමඟි පිළිවෙතයි.

“මහණෙනි, ඉදින් දරුණු භොරුන් අවුත් දෙපැත්තේ දඬු ඇති මහ කියතකින් ශරීරයේ කොටස් කැලී කැලීවලට කපද්දී යමෙක් ඒ භොරුන් කෙරෙහි හිත අමනාප කර ගත්තොත්, දූෂිත හිතක්, තරහ හිතක් ඇති කර ගත්තොත් හෙතෙමේ මගේ අනුශාසනය පිළිපදින්නෙක් නොවේ. මහණෙනි, එබඳු අවස්ථාවක දී වුවත් තොප විසින් මෙසේ සිතිය යුතුයි. අපේ හිත වෙනස් වන්නේ නැත. මොවුන්ට තද වචන නො කියන්නෙමු. හිතානුකම්පී ව තරහ නොවී මෛත්‍රිය පතුරුවමු. ඒ මෙන් සිතට අරමුණු වූ සියලු ලෝකයා කෙරෙහි මහත් වූ, අප්‍රමාණ වූ, වෛර නැති මෛත්‍රිය පතුරුවා වසන්නෙමු. මහණෙනි, හතුරකු කෙරෙහි වුවත් මෙසේ සිතන්නට පුරුදු විය යුතු” ය යනු බුදු වදනයි.

ඒ අනුව මොන ම කරුණක් නිසා වත්, මොන ම කෙනකුට වත් හිංසාවක්, පීඩාවක් කිරීමට බුද්ධ ධර්මයෙන් ඉඩක් නැත. සැබෑ බෞද්ධයන් අතර හිංසාවක්, පීඩාවක්, ප්‍රාණඝාතයක්, කලහයක්, ආරවුලක්, අමනාපයක්, ගහ බැණ ගැනීමක්, ලේ හැලීමක් ඇති වන්නට මොන ම ඉඩක් වත් නැත. යම් පිරිසක් අතර මේවා සිදුවෙතොත් එහි තේරුම ඔවුන් සැබෑ බෞද්ධයන් නොවන බවයි.

මෛත්‍රිය හා කරුණාව වර්ධනය කර ගත යුත්තේ සීමා රහිත ව වැඩෙන (අපරිමාණං = අප්පමඤ්ඤා) ගුණ ධර්ම ලෙසිනි. මවක් ස්වකීය දරුවාට දක්වන ආදරය සෙනෙහස මෙන් සියලු සත්ත්වයින් කෙරෙහි හිතානුකම්පීව, දයාහරිත ව වාසය කරන ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළහ. මුල් අවදිවල දීර්ඝායුෂ්ක වූ මානව වර්ගයාගේ ආයු ප්‍රමාණය අඩු වීමට හේතු වූයේ ප්‍රාණ ඝාතයයි. සමාජයක ස්ථාවරභාවය, ආරක්ෂා වීමට සාමකාමී වාතාවරණයක් පැවතිය යුතු ය. ජීවිත ආරක්ෂාව තහවුරු වී නොමැති සමාජය තුළ කිසිවකුට සතුටින් නොබියව වාසය කළ නොහැකි ය. එම සමාජයේ ඉදිරි ගමන ද නවතින්නේ ය. මේ නිසා අනෙකුත් සියල්ලට ම පළමු මිනිසුන් වශයෙන් අප අන් අයට හිංසා පීඩා කිරීමෙන්, ප්‍රචණ්ඩත්වයෙන් වැළකී සිටිය යුතු ය. ඒ සඳහා අනුබල දීමෙන් වැළකී සිටිය යුතු ය. එමෙන් ම අන්‍යයන්ට හිංසා පීඩා කරනු දැක නිහඬව බලා සිටීම ද නොකළ යුතු වන්නේ ය. දැක මුනිවත රැකීම හිංසනයට අනුබල දීමක් වන බැවිනි.

“නසන්නා නැසීමට, දිනන්නා පැරදවීමට තවත් කෙනකු පිටුපසින් පැමිණෙයි. හිංසනය, හිෂණය නිසා වර්ධනය වන්නේ ක්‍රෝධයයි; වෛරයයි. වෛරයෙන් වෛරය නොසන්සිඳෙන බවත් අවෛරයෙන් ම වෛරය සන්සිඳෙන බවත් බුදු දහම පෙන්වා දෙයි. දූහම් බෞද්ධ රාජ්‍ය පාලනයකට අදාළ දස සක්විතිවත්වල සිව්පාවුන්ට, පක්ෂීන්ට රැකවරණය සැලසීම ද උගන්වා තිබේ. එතැන දී එය ගුණ ධර්මයක් මෙන් ම ව්‍යවස්ථාගත නීතියක් ද වේ.

සමාජයක පුද්ගලයෝ විවිධාකාර වෙති. ඇතැමුන්ගේ වර්ගයා රටා මිනිස්කමට නිගා කරන්නේ ය. ඔවුන්ගේ ජීවිතය ගොඩ නැගී ඇත්තේ සමාජ විරෝධී ක්‍රියාකාරකම් ඇසුරු කොට ගෙන ය. සත්ත්ව ඝාතනය, හිංසනය ඔවුන්ට සාමාන්‍ය ය. එහෙත් බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට ඇත්තේ, ප්‍රාණීන්ට හිංසා කරන්නා ද, ප්‍රාණීන් කෙරෙහි දයාවක් නොමැති පුද්ගලයා ද, වසලයකු බවයි. තව ද ගම් නියමිතම් විනාශ කරනු ලබන්නා ද, වටලා පහර දෙනු ලබන්නා ද, එබඳු කැළඹිලිකාර පුද්ගලයකු යැයි ජනතාව අතර ප්‍රසිද්ධියට පත් පුද්ගලයා ද, වසලයෙක් වේ. මෙවැනි ක්‍රියා මගින් සමාජයට ප්‍රවණ්ඩත්වය, හිෂණය ආදේශ වන අතර එවැනි ප්‍රදේශ මිනිස් වාසයට නුසුදුසු යැයි සැලකෙයි.

ඇතැම් රටවල ජාතීන් අතර මෙන් ම ආගම් අතර ද සිදු වන්නා වූ ගැටුම් සම්පූර්ණයෙන් ම බුදුදහමින් බැහැර කෙරේ. වියට්නාම ජාතික ටීවී නටි හාන් හිමියන්ගේ ප්‍රකාශයක් මෙසේ ය. "ඔබ අත තුවක්කුවක් ඇත්තේ නම් ඉන් එක් අයකුට, දෙදෙනකුට, තුන් දෙනකුට හතර දෙනකුට හෝ පස් දෙනකුට වුවත් වෙඩි තබා මරා දැමිය හැකියි. එය විනාශයකි; අපරාධයකි. එහෙත් ඔබ යම් අන්තවාදී දෘෂ්ටියක පිහිටා එය බොහෝ දෙනා අතර පතුරුවමින් යයි ද එයින් ඔබ සිදු කරන්නේ සිය දහස් ගණනින් පුදගලයින් විනාශ කර දැමීමකි. එය මහා ම අපරාධය වන්නේ ය." මෙබඳු ප්‍රකාශ තුළින් ප්‍රකට වන්නේ තමන්ගේ වර්ගය, ආගම, කුලය පමණක් ශ්‍රේෂ්ඨ ය. අනෙක් ජන වර්ග ආගම් පහත් ය, ඔවුන් මිසදිවුවන් ය, එනිසා ඔවුන් විනාශ කර දැමිය යුතු ය, ඔවුන්ගෙන් රට ජාතිය ආරක්ෂා කර ගත යුතු ය වැනි දෘෂ්ටියක් මත පිහිටා මානව වර්ගයා විනාශ කර දැමීම බුදු දහමට එකඟ නොවන බව ය.

මිනිසන් බව දුර්ලභ යැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වා දුන්හ. (දුල්ලභංච මනුස්සත්තං) උන් වහන්සේගේ දර්ශනයේ පදනම වන්නේ කරුණාව හා ප්‍රඥාවයි. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කරුණාව අප හඳුන්වන්නේ මහා කරුණාව (මහාකාරුණිකෝ නාථෝ) වශයෙනි. එම උතුම් ගුණය සමස්ත ජීවී අජීවී පරිසරයට ම පොදු වූවකි. එහි ජාති ආගම් කුලමල වශයෙන් ප්‍රභේදයක් නොවී ය. මෙහිසා දඬුවමට, මරණයට තමන් බිය වන්නාක් මෙන් ම සෙසු සියලු සතුන් ද එයට බිය වන බව නිතර නිතර මෙනෙහි කළ යුතු බව බුද්ධ දේශනයයි. එය අත්තුපනායික ධර්ම පර්යාය ලෙස පෙන්වා දී තිබේ. මෙලෙස සිතා ක්‍රියා කරන්නේ නම්, බෞද්ධයාට සත්ත්ව ඝාතනයට, හිංසනයට මෙන් ම ඒ සඳහා අනුබල දීමට කෙසේවත් අවසර නොමැත්තේ ය.

විටෙක විවිධ හේතු මත විසරු වැටුණු මිනිසා නොමිනිසකු සේ කළයුත්ත නොකළයුත්ත වටහා ගත නොහැකි ව අසරණ ව, මූලා ව ක්‍රියා කරනු දක්නට ලැබේ. මානව ජීවිතවල වටිනාකම, අගය කෙමෙන් කෙමෙන් වියැකී යමින් පවතී. මුදල ප්‍රධාන සාධකය බවට පත් වී වටිනා මිනිස් ජීවිත අකාලයේ මිලින ව යනු දක්නට ලැබේ. බලය, ධනය, නිලය වෙනුවෙන් ඕනෑ ම පහත් ක්‍රියාවක් සිදු කිරීමට ඇතැම් නොමිනිස්සු සැදී

පැහැදී සිටිති. එවිට රජවන්නේ කරුණාව දයාව නොව ඊර්ෂ්‍යාවයි, ක්‍රෝධයයි, වෛරයයි. එය විනාශයේ සෙවණැල්ල මිස දියුණුවේ ආලෝකය නොවේ. බුදු දහමින් දෙන ධර්මෝපදේශය වන්නේ, වෛරයෙන් වෛරය නොසන්සිඳේ, අවෛරයෙන් ම වෛරය සන්සිඳේ. යන්න ය. එවැනි උතුම් දහමක පිහිටා ක්‍රියා කිරීම සමස්ත ජීව අජීව පරිසරයට ම ළෙන්ගතු වීමක් වන්නේ ය. අජීවී පරිසරය, එහි අගය හා සොඳුරු බව ද දැක ඒ සමග හිතමිතුරු ආකල්පයක් වර්ධනය කර ගෙන තිබීම මිනිසාගේ යහ පැවත්මට හේතුවෙයි.

පුද්ගල මට්ටමෙන් පමණක් නොව රාජ්‍ය මට්ටමෙන් ද සදාචාර සම්පන්න පරිසර ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීමට බුදු දහම නිර්දේශ කරයි. කුටුම්භයක බලවත් බලපෑමට බුදුරදුන් වදාළ පරිදි දැනුම් ව පැවැත් වූ යාගයේ දී යාග කණු ආදිය සඳහා ගස් නො කපන ලදී. බිම ඇතිරීමට තණ කොළ විනාශ නොකරන ලදී. ගව එළු බැටළු කුකුළු ආදී සතුන් නොමරන ලදී. අකැමැත්තෙන්, බල කිරීමෙන් මිනිසුන්ගෙන් වැඩ නො ගන්නා ලදී.

මෙසේ බෞද්ධ ඉගැන්වීම් අනුව මිනිසුන් විසින් සෙසු මිනිසුන්ට, තිරිසන් සතුන්ට මෙන් ම ගහ කොළ ආදිය ඇතුළත් පරිසරයට ද හානිකර නොවන පිළිවෙතක පිහිටා කටයුතු කිරීම බුදු දහම අපේක්ෂා කරයි. එහි ඝාතනය, හිංසනය නැත. අධික තෘෂ්ණාව, කැදරකම හා සුරාකෑම නැත. හිත මිතුරු හැඟීම් හා කාරුණික බව පිරී තිබේ. අවබෝධයෙන් හා ඉවසීමෙන් කටයුතු කෙරේ.

අප විසින් අජීවී පරිසරය මානව යහපත සඳහා යොදවා ගත යුත්තේ සැහැසි මානසිකත්වයෙන් තොරව ය. ස්වකීය අවශ්‍යතා සපුරා ගත යුත්තේ මලෙන් රොන් ගන්නා බඹරකු මෙන් ස්වභාව ධර්මය සමග හිත මිතුරු ආකල්පයක් ගොඩ නංවා ගෙන බව බෞද්ධ ගිහියන්ට මෙන් ම පැවිද්දන්ට ද උගන්වා ඇත. රොන් ගන්නා මී මැස්සා මලේ පෙතිවලට ද, වර්ණයට ද, සුවඳට ද කිසිදු හානියක් නො කරයි. ඒ වෙනුවට පරාග පෝෂණය කරමින් ශාකයේ පැවැත්මට දායක වෙයි. රොන් ගෙන මී වදයක් බැඳ ස්වකීය සන්තතියේ පැවැත්ම තිර කර ගනියි. අගතා ඖෂධයක් ලෝකයාට ද ප්‍රදානය කරයි. මේ උපමාව මගින් දෙන අගතා පණිවුඩය මිනිසා වටහා ගන්නේ නම් තිරසර සංවර්ධනය සඳහා ස්වභාව ධර්මය වනසා දැමීමට මිනිසා පෙලඹෙන්නේ නැත. තිරසර සංවර්ධන සංකල්පයේ සියලු මූලික ලක්ෂණ ඒ උපමාව තුළ ගැබ්වෙයි. මිනිසා පරිසරයෙන් (ස්වභාව ධර්මයෙන්) ප්‍රයෝජන ගත යුත්තේ පරිසරය හිත මිතුරු ලෙස සලකා ගනිමිනි. පරිසරයෙන් ගත යුතු උපරිම ප්‍රයෝජන ගැනීම සුදුසු ය. ඒ සමග ම පරිසරය දූෂණය කිරීම හෝ වනසා දැමීම වෙනුවට සංවර්ධනය කළ යුතු ය. දැඩි ගිජුකමින් වහා දියුණු වීමට කැර ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කරනු වෙනුවට ක්‍රමානුකූල දියුණුවක් සඳහා මෙම ක්‍රියා හා කරුණාව වැඩෙන මාදු ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාවට නැංවීම සුදුසු ය. සංවර්ධනය ස්ථිර සාර වන්නේ ඒ අයුරින් ක්‍රියා කළ හොත් පමණකි.

සාරාංශය

ලොව ජීවත්වීමේ අයිතිය සෑම සත්ත්වයකුට ම පොදු වූ බව බුදු දහමින් පිළිගනියි. එහෙත් බොහෝ ආගම්වල ජීවත්වීමේ අයිතිය ලබා දී ඇත්තේ මිනිසාට පමණි. දේවවාදී ආගම් මෙහි දී විශේෂ ය. එහෙත් බුදු දහම කුමන ආකාරයක හෝ සත්ත්ව ඝාතනය හිංසනය පිටු දකියි. සියලු සතුන්ගේ ජීවත්වීමේ අයිතිය සුරැකීම මිනිසාගේ වගකීම බව බුදු දහමින් පිළිගනියි. එය පුද්ගල පමණක් නොව රාජ්‍යතාන්ත්‍රික ක්‍රියාවලියක් බව බොහෝ අවස්ථාවල අවධාරණය කොට තිබේ. එමගින් සාමකාමී ජීවිතයක් ගත කළ හැකි බව පෙන්වා දෙයි. එහි ඝාතනය, හිංසනය, ප්‍රචණ්ඩත්වය නැත. අධික තෘෂ්ණාව, කැදරකම හා සූරා කෑම නැත. හිත මිතුරු හැඟීම් හා කාරුණික බව පිරී තිබේ. අවබෝධයෙන් හා ඉවසීමෙන් කටයුතු කෙරේ. හදිසි දියුණුව නොව ක්‍රමානුකූල තිරසර වර්ධනයක් සිදුවේ.

ක්‍රියාකාරකම

1. ජීවී පරිසරය කෙරෙහි අප දැක්විය යුතු ආකල්පය සාකච්ඡා කරන්න.
2. පරිසරයට අදාළ බුද්ධ දේශනා දෙකක් ඇසුරින් උන් වහන්සේගේ මහා කරුණිකත්වය පැහැදිලි කරන්න.

පැවරුම

- බුද්ධ ධර්මය විෂයභාර ගුරු භවතාගේ උපදෙස් ඇතිව කුරුල්ලන්ට ආහාර-පාන දීම සඳහා ස්ථානයක් පාසල් පිරියත තුළ සකස් කරන්න.

පුහුණුව

- අපාදකේහි මේ මෙත්තං - මෙත්තං ද්විපාදකේහි මේ
- චතුස්පදේහි මේ මෙත්තං - මෙත්තං ඛණ්ඩපදේහි මේ
- සබ්බේ සත්තා සබ්බේ පාණා - සබ්බේ භුතා ච කේවලා
- සබ්බේ හද්දානි පස්සන්තු - මා කඤ්චි පාපමාගමා